

Een zinderend slot beëindigt de avondvullende productie Ibsen Huis. Een klassiek familiedrama brengt de toeschouwer **van de hemel, via vagevuur, in de hel.**

Er is van prachtig acteerwerk te genieten van Maria Kraakman en het jonge talent Claire Bender.

Het moet de hemel voor hem zijn: zijn zelf ontworpen zomerhuis in de Hollandse duinen. Architect en pater familias Cees Kerkman (Hans Kesting) hoopt dat zijn familie er gelukkige tijden beleeft. Ook al zijn binnenskamers de onderlinge verhoudingen lang niet allemaal zuiver. Maar dat hoeft de buitenwereld niet te weten. 'Mensen bouwen huizen voor privacy, niet om hun vuile was aan iedereen te tonen', aldus bouwmeester Kerkman.

Het huis is in feite het hoofdpersonage in de voorstelling *Ibsen Huis* die de Australische regisseur Simon Stone bij Toneelgroep Amsterdam heeft gemaakt. Een productie die met horten en stoten tot stand kwam: vlak voor de geplande première in maart moest de voorstelling wegens ziekte van een van de spelers worden afgelast.

Ibsen Huis zou gebaseerd moeten zijn op een paar klassieke stukken van Henrik Ibsen, waaronder *Spoken*, *Bouwmeester Solness* en *Kleine Eyolf*, maar Stone heeft zelf een compleet nieuw script geschreven. Over elk thema dat Ibsen aansnijdt (incest, verstikkende relaties tussen ouders en kinderen, seksuele nood, de dood van een kind, geldzorgen) sprak hij uitvoerig met zijn acteurs en regelmatig schreef hij tijdens de repetities nieuwe scènes. Resultaat is een nogal van Ibsen losgezongen voorstelling van bijna vier uur, verdeeld over drie bedrijven, ingedeeld naar Dantes *La Divina Commedia*.

1 Paradiso (De hemel) ***

In *Paradiso* maken we ruim anderhalf uur lang kennis met alle personages van het gezin Kerkman en dat van zijn broer Thomas (Bart Klever), hun kinderen, kleinkinderen en aanhang. Ronduit spectaculair is het decor (Van de hand van Lizzie Clachan): een enorm glazen huis, dat kan draaien en het publiek in kijkt biedt in woonkamers, slaapkamers, werkkamers en geheime plekjes. Daar spelen zich duistere zaken af: geruzie, ellende en frustraties tussen mensen die allemaal last lijken te hebben van open zenuwen en neuroses. Een betere titel voor deze voorstelling zou dan ook *Ibsen Gekkenhuis* zijn geweest.

Eerst kijk je je ogen uit, dan probeer je te achterhalen wie wie is en wat de onderlinge verhoudingen zo op scherp zet. Probleem is dat nagenoeg alle acteurs diverse dubbelrollen spelen. Zo is Maria Kraakman niet alleen Kerkmans vrouw Johanna maar ook haar eigen dochter Lena (op leeftijd). Zoon Sebastiaan (sterft aan aids)

wordt gespeeld door zowel David Roos (15 jaar) als Maarten Heijmans in de volwassen versie. Maar Heijmans is ook zijn jongere zwager. Bovendien wordt voortdurend in de tijd geschakeld, van de jaren 1964 tot 2017.

Eigenlijk maakt het niet zoveel uit: het gaat om een groot familiegeheim en verdriet, namelijk de incest die Kerkman pleegt met zowel nichtje als kleindochter. Dat leidt uiteindelijk tot de hel – voor alles en iedereen.

2 Purgatorio (Het vagevuur) **

Na de pauze bevinden we ons ineens in *Het vagevuur*, een tussenportaal. Daarin switchen we van vroeger, toen Kerkman zijn huis bouwde, naar het heden, waarin de afvallige dochter Caroline (drank en drugs) het onttakelde gebouw wil herbestemmen als blijf-van-mijn-lijf huis en asielzoekerscentrum. *Ibsen Opvanghuis*. Zo actueel heeft Stone zijn voorstelling willen maken, maar daarmee vliegt hij uit de bocht. Vooral de tekst is hier beschamend pover. We komen achter Kerkmans tweede trauma: niet hij, maar zijn neef Daniël was de echte ontwerper van zijn modernistische zomerhuis en dus de ware kunstenaar.

Dat *Het vagevuur* niet helemaal ongenietbaar wordt, komt vooral door Janni Goslinga, die als de eerst verloorde maar later gelouterde Caroline namelijk een partij fokking goed staat te acteren, op de grens van hysterie en overdrijving, maar sterk en geloofwaardig (heel veel in dit script is 'fokking' of 'fucking', vandaar).

3 Inferno (De hel) ****

Uiteindelijk belanden we in de hel en opnieuw is het Huis daarvoor de ideale locatie. In dit slotdeel komen personages en geesten uit verleden en heden samen en wordt het grote familiedrama ontrafeld en toegelicht, soms op het extreme af. *Ibsen Spookhuis*. Maar Stone laat het hyperrealisme los en geeft fantasie de ruimte, door droomsequenties en confrontaties toe te laten. Prachtig acteren ook, van Maria Kraakman vooral, en van de jonge Claire Bender als Lena – een fantastisch talent. Dat sommige acteurs geen raad weten met die opgefokte emoties en in machteloos geschreeuw vervallen, maakt niet meer uit. Dat kan er ook nog wel bij.

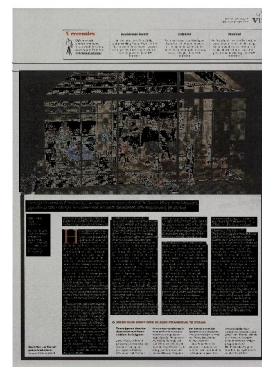
Het slot van *Ibsen Huis*, waarin alles uit de kast wordt gehaald, is zinderend spectaculair. Het huis zal branden en op de verschroeide aarde komen nieuwe huizen, bewoond door andere, gelukkige mensen. Al het zwart wordt van onze zielen weggewassen en het leven zal een en al jubel zijn. Ooit.

Hein Janssen

Ibsen Huis

Theater

Naar Henrik Ibsen door Toneelgroep Amsterdam, tekst & regie Simon Stone. 9/5, Stadsschouwburg Amsterdam. Daar t/m 12/5.

Ibsen Huis van Toneelgroep Amsterdam.
Foto Jan Versweyveld

IBSEN HUIS KOMT OOK IN ZUID-FRANKRIJK TE STAAN

Toneelgroep Amsterdam staat met twee stukken in Avignon.

Ibsen Huis van Toneelgroep Amsterdam is deze zomer te zien op het prestigieuze Festival d'Avignon. Het Amsterdamse stadgezelschap is daar zelfs met twee producties vertegenwoordigd. Ook *De Meiden van Jean Genet* in regie van Katie Mitchell reist in juli naar de Zuid-Franse stad. Vorig jaar veroorzaakte Ivo van Hove in Avignon een sensatie met zijn gastregie van Visconti's *Les Damnés* bij de Comédie-Française, dat het festival opende.

Ook Toneelhuis Antwerpen is komende zomer met twee producties in Avignon te gast. Van artistiek leider Guy Cassiers zijn zowel *Grensgeval* van Elfriede Jelinek als *Le sec et l'humide* naar Jonathan Littell geprogrammeerd. Het Festival d'Avignon wordt dit jaar gehouden van 6/7 t/m 26/7.